

Helligåndens fornyelse eller tidsåndens forførelse?
Niels Ove Vigilius - "Hvad er vort budskab?"

Det er det afgørende spørgsmål, den karismatiske bevægelse stiller os overfor. Dens udfordring må tages alvorligt. Den aflcræver os en stillingtagen og et svar.

I den forbindelse er der to apostolske formaninger, som vi gør vel i at agte på:

1.Tess.5,19-22: *"Udsluk ikke Ånden, ringeagt ikke profetisk tale, prøv alt, hold fast ved det gode! Hold jer fra det onde i enhver skikkelse!"*

1.Johs.4,1-3: *"I elskede, tro ikke enhver ånd, men prøv ånderne, om de er fra Gud; thi mange falske profeter er draget ud i verden. Derpå kan I kende Guds Ånd: enhver ånd, der bekender, at Jesus er Kristus, kommen i kødet, er af Gud. Og enhver ånd, der ikke bekender Jesus, er ikke af Gud; men dette er Antikrists ånd, som I har hørt skal komme, og den er allerede i verden."*

Hvordan skal vi prøve ånderne, så vi kan skelne mellem godt og ondt, mellem sand og falsk profeti, mellem Helligåndens fornyelse og tidsåndens forførelse?

Guds Ord er vor eneste prøvesten og det bibelske Kristusvidnesbyrd vort eneste sandhedskriterium.

Det er imidlertid karakteristisk for vor tid, at mange slet ikke spørger: *"Er det sandt?"* Men derimod *"Virker det?"* Og det, som synes at virke det, man ønsker, og at have den følelsesmæssige effekt, man hungrer efter at opnå, er mange tilsyneladende parat til uden videre at give sig i vold. Det er et klart udtryk for tidsåndens indflydelse, og det er på den baggrund og i lyset heraf, vi må forstå mange af vor tids åndelige og religiøse strømninger og fænomener.

Gælder det så også den karismatiske bevægelse? Der er for mig ingen tvivl om, at det i hvert fald et langt stykke på vej er tilfældet. Den karismatiske bevægelse har helt klart tidstypiske træk fælles med mange andre bevægelser i vor tid.

"Vi må være opmærksomme på, at den stærke vægtlæggen på 'oplevelser' og 'erfaring' er et karakteristisk fænomen netop i vor tid", skriver den australsk-lutherske teolog V.C. Pfitzner i sin bog *"Led by the Spirit - How charismatic is New Testament Christianity"* (Luth. Publ. House, Adelaide 1976) - og fortsætter: *"Det er fuldt forståeligt, at den karismatiske søgen efter en oplevelse/erfaring af Helligåndens kraft og gaver kunne opstå og blive ved med at opstå i sammenhænge, hvor åndelig sløvhed og steril dogmatisme er fremherskende og ikke afhjælpes gennem kraftfuld evangelieforkyndelse og et sakramentalt betonet og liturgisk rigt gudstjenesteliv. Men det er en simpel kendsgerning, at vor tid, som måske ingen tidligere, har oplevet et oprør mod den tankemæssige tilegnelse og erkendelsesmæssige forståelse og til gengæld lagt stor vægt på oplevelse/erfaring og følelsesmæssig appel"* (s.21-22).

Det er også værd at mærke sig, hvad Pfitzner skriver lidt længere fremme: *"Vor vestlige verden er også blevet fortrolig med brugen af meditation og narkotika som middel til at fremkalde religiøse oplevelser, især i forbindelse med forskellige former for østlig mystiks fornyede forsøg på at erobre verden... De hævder, at de kan tilbyde, hvad de kristne ikke har: det endegyldige bevis på 'guds' eller 'det guddommelige's eksistens, idet man aktuelt 'ser' og 'oplever' gud eller det guddommelige!"* (s.22-23).

Det lader sig ikke nægte, at tidsåndens indflydelse i høj grad er mærkbar i den karismatiske bevægelse. Den giver sig udtryk i den læremæssige indifferentisme og ligegyldighed for sandhedsspørgsmålet, som ligger til grund for den falske 'oplevelsesökumenik', som er så udbredt i dens sammenhæng. Det er ikke samstemmighed og enhed i troen på evangeliets sandhed, men en fælles religiøs oplevelse og erfaring, der får karismatiske 'lutheranere' til at føle sig nærmere forbundet med både romersk-katolske, reformerte, baptistiske osv. karismatikere end med andre lutheranere, som ikke personligt har haft en tilsvarende 'karismatisk oplevelse', eller som ikke tillægger den samme betydning, som de selv gør.

Den form for 'oplevelsesökumenik' er ikke Helligåndens værk, men langt snarere udtryk for

tidsåndens indflydelse. Helligånden er 'sandhedens Ånd' ([Johs.14,17](#); [15,26](#) og [16,13](#)). Han vejleder til, vidner og overbeviser om sandheden ([Johs.16,8-15](#)). Han helliger, forener og bevarer Guds folk i og ved sandheden (Johs.17). Der gives ingen anden 'Åndens enhed' end enheden i troen på, hvad Gud har vidnet om sin Søn (jvf. [1.Johs.5,9-13](#) og [Johs.5,39](#)).

Det er derfor for mig at se med rette den amerikanske lutheraner, Arthur J. Clement, skriver følgende med henblik på den 'oplevelsesökumenik', som er et så fremtrædende træk i den karismatiske bevægelse: *"Det kan gerne være, at karismatikere anser det for at være helt i sin orden at have fællesskab indbyrdes på grundlag af den 'kærlighed', de føler til hverandre, snarere end på grundlag af overensstemmelse i læren. Der er måske udtalt enighed dem imellem om at undgå alle kontroversielle spørgsmål og tillade hver enkelt person at holde fast ved sin mening. Der synes måske endda at følge meget godt af denne gensidige overenskomst. Tilbage står imidlertid den usminkede kendsgerning, at man har forladt Guds sandhed til fordel for en løgn"* ("Pentecost or presence? An Examination of the Pentecostal and Charismatic Movements", Northw. Publ. House, Milwaukee 1981, s.234).

I forlængelse af ovenstående gør Arthur J. Clement videre opmærksom på, at vi i den karismatiske bevægelse møder en dobbelt tendens: en tendens til både at lægge noget til og trække noget fra Guds Ord:

1. *"I den karismatiske bevægelse møder vi på den ene side en tendens til at trække noget fra Skriftens indhold, idet man giver plads for andres falske lære og ikke kræver læremæssig overensstemmelse."*

2. *"På den anden side hænger mange karismatikere hårdnakket fast ved deres forestilling om personlige profetier og visioner - hvori de forventer nye åbenbaringer fra Gud. Og således drister de sig til at føje noget til det, Gud har fuldendt. Se [5.Mos. 4,2](#) og [Johs.Åb.22,18-19](#)"* (s.234).

Det er ikke Guds Ånd, men tidsånden eller Antikrists ånd, som står bag, når mennesker forledes til at føje noget til eller trække noget fra Guds Ord. Det er ikke frugt af Helligåndens fornyende gerning gennem Guds Ord, men en følge af tidsåndens forførende indflydelse og forsøg på at få os bort fra Guds Ord.

Vi har tidligere set, at den karismatiske bevægelse med sin forkyndelse om, at Gud har mere at give end det, vi fik, da vi kom til troen, drager Jesus-tilstrækkeligheden og dermed også evangeliets sandhed: 'Kristus alene' og 'ved troen alene' i tvivl.

På tilsvarende vis drager den karismatiske bevægelses tilføjelser til og subtraktioner fra det bibelske frelsesbudskab også Skriftens klarhed og tilstrækkelighed og dermed også dens autoritet i tvivl. Da er Skriften, det bibelske Kristusvidnesbyrd, ikke længere eneste kilde og norm for troen, men vi prisgives menneskelig vilkårlighed og fremmede forførende ånder. Herom skriver pastor Tom Pfothenauer bl.a. følgende: *"Jeg ville mene, at vi kommer til denne bevægelses rødder, når vi betragter dens de facto afvisning af læren om Skriftens tilstrækkelighed... Det, striden her står om, er ikke Guds magt, men snarere Hans vilje. Spørgsmålet er ikke: Kan Gud give udenom-bibelske åbenbaringer (dvs. direkte og umiddelbare) åbenbaringer? Men snarere...: Ønsker Gud at føje noget til den åbenbaring, som er givet os i Hans hellige Skrift? Guds Ord, Bibelen, må svare på det spørgsmål. Skriften indeholder ingen løfter, giver ingen befalinger om eller bare så meget som antyder, at de troende, som har fået Det nye Testamente skulle forvente selv at modtage yderligere særlige åbenbaringer fra Herren "* (cit. efter AJ. Clement, s.234).

Tendensen til i praksis at opgive og forlade 'Skriften alene' - hvilket er det samme som 'Kristus alene' - og i stedet give sig ikke-bibelske 'åbenbaringer' og andre fænomener, der foregives at være Helligåndens direkte og umiddelbare 'manifestationer', i vold er et iøjenfaldende træk i den karismatiske bevægelses sammenhæng. Den fare og fristelse har fulgt Guds folk gennem hele Israels og kirkens historie. Men i dag synes mange helt at have glemt Skriftens mange og alvorlige advarsler mod falsk og forførende profeti - også den, som fører sig frem med 'tegn' og 'undere', som virkelig indtræffer og sker, men hvis falskhed afsløres, fordi den samtidig forleder Guds folk til

frafald fra Herren ([5.Mos.13,1-5](#)). Ingen har talt stærkere og mere alvorligt advarende ord herom end Herren Jesus selv ([Matt.7,21-23](#) og [24,23-24](#)) og hans apostle ([2.Kor.11,1-4](#); [1.Tess.2, 9ff.](#)).

Hvad må vi herefter konkludere som svar på vort spørgsmål:

Den karismatiske bevægelse: Helligåndens fornyende gerning eller udtryk for tidsåndens forførende indflydelse?

Ingen bedømmelse, som skærer alt over en kam og udtaler sig, som om alt i den karismatiske bevægelse var enten det ene eller det andet, vil være retfærdig og sand. Som i mange andre bevægelser i kirkens historie møder vi også i den karismatiske bevægelse såvel Helligåndens sandt fornyende gerning gennem Guds Ord som tidsåndens forførende indflydelse.

Kristus forkyndes også i den karismatiske bevægelses sammenhæng. Det ville ikke være sandt, om vi påstod noget andet. Og for så vidt som det Kristusvidnesbyrd, som dér bæres frem, taler om Kristus og frelsen i Ham, som Guds Ord taler, så er også den fornyelse, der sker som frugt heraf i den karismatiske bevægelses sammenhæng, Helligåndens gerning. Så langt som det er tilfældet, både vil og må vi også glæde os derover og takke Gud derfor (jvf. [Fil.1,18](#)).

Men hvad netop de tendenser angår, som vi tidligere har talt om, og som er så fremherskende i den karismatiske bevægelses sammenhæng, at det faktisk er dem, der bestemmer dens særpræg, er der ingen tvivl om, at det forholder sig ganske anderledes: De stammer ikke fra Guds hellige Ånd, men er udtryk for den antikristelige tidsåndens forførende indflydelse. Dem må vi derfor også ud fra Guds Ord på det kraftigste afvise og advare imod.

Den konklusion er på linie med, hvad også Missouri-Synodens "Commission on Theology and Church Relations" har givet udtryk for i sin rapport "The Charismatic Movement and Lutheran Theology" fra 1977, hvori det bl.a. hedder:

"Evangeliet er Guds nåderige løfte om syndernes forladelse for Jesu Kristi skyld. Syndernes forladelse modtages ved tro på løftet og alene ved troen. Læren om, at en indre oplevelse som 'dåben med Helligånden' er en del af evangeliets løfte, og at vi - uden løftet om en sådan oplevelse - ikke har det 'fulde evangelium', føjer menneskers ord til Guds evangelium og falder således ind under den apostolske forbandelse: 'Men om så vi selv eller en engel fra Himmelen forkyndte jer evangeliet i strid med det, vi har forkyndt jer - forbandet være han!' ([Gal.1, 8](#))."

Må Herren Jesus Kristus selv ved Ordets lys og stjerne bevare os og hele sin Hjord for alle forførende ånder.

Må Gud selv ved Åndens gerning gennem Ordet daglig forny os og alle sine hellige i troen, håbet og kærligheden og give os, at vi 'sandheden tro i kærlighed' i et og alt må vokse op til Ham, som er hovedet: Kristus selv (jvf. [Ef.4,11-16](#)).

(Afsnit fra kapitlet "Åndelig fornyelse - eller forførelse?" i "Hvad er vort budskab" af Niels Ove Vigilius - Dansk Bibel-Institut - 1991 - Shafan 21-07-15)